

Наказами МОН [від 13.03.2026 №445](#) та [від 06.04.2026 №582](#) внесено зміни до [Положення про атестацію педагогічних працівників](#). У цьому матеріалі ми підготували огляд оновлених норм ключового документа, що регламентує процедуру комплексного оцінювання педагогічної діяльності педагогів закладів освіти.

Сфера застосування Положення

Положення поширюється на педагогічних працівників закладів та установ освіти, які надають освітні послуги, незалежно від їхнього підпорядкування, типу та форми власності. Перелік відповідних посад затверджений [постановою КМУ від 14.06.2000 № 963](#).

Норми цього документа можуть застосовувати й суб'єкти освітньої діяльності, які провадять освітню діяльність та/або забезпечують здобуття освіти за кордоном. Для цього їм необхідно успішно пройти верифікацію та обліковуватися через програмно-апаратний комплекс «АІКОМ». Закордонні організації використовують Положення для проведення атестації своїх педагогів та інших працівників, які є громадянами України та здійснюють педагогічну діяльність.

Це Положення **не може** застосовуватись суб'єктами освітньої діяльності, які:

- розміщені та/або зареєстровані в державі-агресорі, а також у державах, що підтримують агресію проти України;
- реалізують освітні (навчальні) програми держави-агресора або держав, що підтримують агресію проти України;
- здійснюють навчання за підручниками держави-агресора або держав, що підтримують агресію проти України;
- є пов'язаними з державою-агресором або державами, що підтримують агресію проти України (зокрема, через засновників (учасників), органи управління або джерела фінансування), що впливає на зміст та/або організацію освітнього процесу.

Норми цього документа **не поширюється** на педагогічних працівників:

- закладів освіти, які атестуються відповідно до вимог [Закону України «Про професійний розвиток працівників»](#);
- закладів спеціалізованої освіти, які забезпечують здобуття фахових компетентностей спеціалізованої освіти (крім наукових ліцеїв).

Результати атестації

За результатами атестації педагогічного працівника, незалежно від обсягу його педагогічного навантаження (кількості навчальних предметів, виду чи напрямку діяльності), атестаційна комісія приймає рішення щодо:

- відповідності педагогічного працівника займаній посаді;
- присвоєння (підтвердження) педагогу кваліфікаційної категорії;
- присвоєння педагогу педагогічного звання.

Педагогічним працівникам, посади яких відповідно до законодавства не передбачають присвоєння кваліфікаційних категорій, за результатами атестації:

- встановлюється відповідність займаній посаді;
- установлюється (підтверджується) тарифний розряд за рекомендацією атестаційної комісії та в порядку визначеному законодавством;
- може бути присвоєно педагогічне звання.

Посадові оклади (ставки заробітної плати) працівникам, призначеним на посади педагогів, встановлюються керівником закладу освіти. Він робить це з дотриманням норм законодавства, у межах чинної схеми тарифних розрядів та інших умов оплати праці.

Позачергова атестація педагогічного працівника за його ініціативою

Педагогічний працівник може самостійно ініціювати позачергову атестацію. Вона проводиться за таких умов:

- освітній рівень та стаж роботи на педагогічних посадах відповідають вимогам тієї кваліфікаційної категорії, на яку претендує працівник;
- обсяг і тривалість підвищення кваліфікації відповідають періоду між попередньою та поточною атестаціями згідно з планом підвищення кваліфікації закладу освіти на відповідні роки.

Позачергову атестацію педагога можна провести також за наявності однієї з таких підстав:

- визнання переможцем, лауреатом фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних, регіональних фахових конкурсів;
- наявність освітньо-наукового / освітньо-творчого, наукового ступеня;
- відновлення роботи в закладах освіти України після повернення з-за кордону;
- відповідність визначеним вимогам до педагогічного звання, на яке претендує педагогічний працівник;
- успішне проходження сертифікації.

Присвоєння кваліфікаційної категорії «спеціаліст другої категорії»

Ця категорія присвоюється педагогу, який має:

- освітній ступінь вищої освіти молодшого бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста), бакалавра чи магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра;
- стаж роботи на посадах педагогічних працівників не менше ніж 3 роки.

Окреме правило діє для умов воєнного стану. Педагогам, які були змушені виїхати за кордон, але продовжували там здійснювати викладацьку, освітню, педагогічну діяльність у суб'єктах освітньої діяльності (крім заборонених цим Положенням), категорію та звання присвоюють за рішенням атестаційної комісії. Вони можуть отримати ту саму кваліфікаційну категорію, яку їм присвоїв закордонний суб'єкт, або ж наступну категорію та педагогічне звання.

Присвоєння педагогічних звань

Педагогічні звання присвоюються вчителям із високим професійним рівнем за рішенням атестаційної комісії. Кандидати на отримання звання мають відповідати певним критеріям, зокрема:

- упроваджувати й поширювати методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, а також надавати професійну підтримку колегам через наставництво чи супервізію;
- брати участь у процедурах і заходах, що пов'язані з якістю освіти, впровадженням інновацій, технологій та педагогічних новацій у системі освіти;
- бути визнаними переможцями або лауреатами регіональних, всеукраїнських чи міжнародних фахових конкурсів і змагань;
- підготувати переможців регіональних, всеукраїнських або міжнародних олімпіад, конкурсів чи змагань.

Педагогічне звання присвоюється педагогу **на підставі** офіційного подання педагогічної ради або за його особистою заявою.

Присвоєння педагогічних звань педагогам державної установи «Школа супергероїв»

Для державної установи «Школа супергероїв» діють окремі критерії. Звання «старший учитель» та «старший вихователь» педагоги можуть отримати, якщо вони:

- працюють на відповідних посадах;
- за результатами попередньої атестації визнані такими, що відповідають займаній посаді; мають стаж роботи понад 3 роки.

Звання «учитель-методист», «вихователь-методист» та «практичний психолог-методист» у цій установі присвоюються педагогам, які:

- працюють на відповідних посадах;
- за результатами попередньої атестації підтвердили відповідність займаній посаді;
- мають вищу освіту та стаж роботи понад 5 років.

Послідовність присвоєння кваліфікаційних категорій та педагогічних звань

Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання присвоюються за результатами атестації послідовно, згідно з їх зазначенням у Переліку кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників, затвердженого [постановою КМУ від 23.12.2015 № 1109](#).

Однак у виняткових випадках атестаційна комісія може прийняти рішення щодо присвоєння кваліфікаційної категорії педагогу без дотримання послідовності:

- за результатами його професійної діяльності;
- якщо педагогічний працівник з об'єктивних причин не пройшов атестацію у визначені строки;
- в інших випадках, передбачених цим розділом.

Під час процедури атестації всі дані ретельно перевіряються. Наявність відповідного ступеня освіти підтверджується документом про освіту (дипломом). Педагогічний стаж визначається за даними особової справи, трудової книжки або відомостей про трудову діяльність із реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування. Можна використовувати й інші документи, які за законодавством підтверджують стаж на посадах із [Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників](#).

Зарахування сертифікації

Успішне проходження сертифікації повністю зараховується як проходження атестації педагогічним працівником і є підставою для присвоєння чергової категорії чи звання або для підтвердження вже наявної вищої кваліфікаційної категорії чи звання. Новий статус діє з дня подачі сертифіката до комісії.

Для працівників установи «Школа супергероїв» успішна сертифікація є підставою для підтвердження відповідності займаній посаді або для присвоєння чи підтвердження педагогічного звання.

У всіх цих випадках діє спрощений порядок:

- комісія присвоює або підтверджує категорії та звання без вивчення й оцінювання роботи педагога та без перевірки його компетентностей;
- тривалість міжатестаційного періоду, вимоги до стажу та умови підвищення кваліфікації не враховуються.

Зарахування сертифікації здійснюється один раз протягом строку дії сертифіката.

Зберігання кваліфікаційних категорій та педагогічних звань

Усі раніше присвоєні категорії та звання зберігаються за педагогічним працівником до проведення його наступної атестації (згідно з пунктом 14). Це правило діє без змін у таких випадках:

- при переведенні або призначенні на іншу посаду в тому самому закладі освіти;
- при переході на роботу до іншого закладу освіти;
- у разі перерви в роботі на педагогічній посаді, незалежно від її тривалості.

Атестація працівників, які перейшли на іншу посаду чи мали перерву в роботі, здійснюється не пізніше ніж через 2 роки після прийняття їх на роботу.

Якщо працівника призначають чи переводять в інший заклад на посаду, за якою він уже проходив атестацію раніше, категорія та звання теж зберігаються за ним до наступного оцінювання. Чергова атестація таких педагогів проводиться один раз на 5 років, крім випадків, визначених цим Положенням.

Педагоги, які під час воєнного чи надзвичайного стану виїхали за кордон, продовжували там викладати й були атестовані відповідно до цього Положення, після повернення в Україну мають право на спрощену процедуру. При призначенні на посади в українські заклади освіти комісія може підтвердити їхню закордонну категорію чи звання без додаткових перевірок, вивчення діяльності або оцінювання компетентностей.

Підтвердження раніше присвоєної кваліфікаційної категорії, педагогічного звання можливе за умови надання:

- довідки, виданої закордонним суб'єктом освітньої діяльності, де працював педагог. У якій зазначається найменування (або ПІБ) суб'єкта, вид його діяльності, ПІБ педагога, його посаду та точний строк роботи в цій установі;
- витягу з наказу про створення атестаційної комісії та проведення атестації, відповідно до цього Положення;
- атестаційного листа;
- витягу з наказу про присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії, педагогічного звання.

Особливості створення атестаційних комісій

Для атестації педагогічних працівників щорічно до 20 вересня створюються атестаційні комісії, які є постійно діючими впродовж строку, встановленого цим Положенням. Суб'єктами створення атестаційних комісій є:

- заклади освіти;
- органи управління у сфері освіти;
- заклади професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи;
- центральні органи виконавчої влади;
- інші заклади, установи та організації (зокрема засновники приватних закладів освіти);
- суб'єкти освітньої діяльності, розміщені за кордоном, не заборонені цим Положенням. При цьому вимоги щодо мінімальної кількості педагогів, яка потрібна для створення комісії I рівня, на такі закордонні суб'єкти не поширюються.

